

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Rychlého a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **P. O.**, zastoupený JUDr. Anitou Pešulovou, advokátkou se sídlem Nuselská 499/132, Praha 4, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 8. 2022, č. j. 16 Ad 16/2020 - 48,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené zástupkyni, advokátce JUDr. Anitě Pešulové, **se přiznává** odměna za zastupování žalobce a náhrada hotových výdajů v řízení o kasační stížnosti ve výši **1 573 Kč**. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení. Náklady právního zastoupení nese stát.

Odůvodnění:

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 3. 4. 2020, č. j. X (dále jen „*rozhodnutí o námitkách*“), zamítla námitky žalobce a potvrdila své rozhodnutí ze dne 18. 12. 2019, č. j. X. Posledně uvedeným rozhodnutím byl žalobci od 8. 1. 2020 odejmut invalidní důchod podle § 56 odst. 1 písm. a) a § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zákon o důchodovém pojištění*“), neboť na základě posudku Pražské správy sociálního zabezpečení ze dne 8. 10. 2019 pokles pracovní schopnosti žalobce činil 20 %. Pro úplnost lze dodat, že na základě dřívějších lékařských posudků z let 2014 a 2017 byl žalobce shledán invalidní ve III. stupni a později v I. stupni.

[2] Proti rozhodnutí o námitkách podal žalobce žalobu k Městskému soudu v Praze (dále jen „*městský soud*“), který ji jako nedůvodnou zamítl rozsudkem ze dne 31. 8. 2022, č. j. 16 Ad 16/2020 - 48.

[3] Městský soud své závěry opřel především o posudek, který byl pro potřeby přezkumného soudního řízení vypracován dne 3. 12. 2020 posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí (dále také „PK MPSV“). Dle městského soudu PK MPSV zasedající v řádném složení za přítomnosti odborné lékařky z oboru neurologie dospěla k závěru, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce je chronický bolestivý páteřní syndrom z důvodu postižení krční páteře. K datu vydání rozhodnutí o námitkách byla míra poklesu pracovní schopnosti žalobce hodnocena podle kapitoly XIII., oddílu E, položky 1b) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. o posuzování invalidity (dále jen „*vyhláška o posuzování invalidity*“) a činila 20 %. Současně nebyl shledán důvod pro zvýšení procentní míry poklesu pracovní schopnosti ve smyslu § 3 odst. 1 a 2 vyhlášky o posuzování invalidity. Městský soud dále uvedl, že PK MPSV se vyjádřila i k možnosti, že by hlavní příčinou dlouhodobě nepříznivého stavu žalobce byly psychické potíže nebo syndrom závislosti na alkoholu; i v těchto případech by dle PK MPSV byl pokles pracovní schopnosti žalobce maximálně 20 %. Městský soud považoval závěry PK MPSV za dostačující a odpovídající obsahu lékařských zpráv; významné nedostatky posudku městský soud nenalezl, označil jej za úplný, celistvý a přesvědčivý, proto z něj při posuzování důvodnosti žaloby vycházel.

[4] Městský soud poukázal také na to, že PK MPSV shledala v dřívějším posudkovém hodnocení zdravotního stavu žalobce (které bylo podkladem pro rozhodnutí o přiznání invalidního důchodu pro invaliditu prvního stupně) posudkový omyl, a to z důvodu jeho nadhodnocení. V této souvislosti městský soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2003, č. j. 4 Ads 19/2003 - 48, který uznává posudkový omyl (kromě významného zlepšení zdravotního stavu a stabilizace zdravotního stavu spojené s adaptací např. na poúrazovou situaci a tím i s obnovením výdělečné schopnosti ve stanoveném rozsahu) jako jednu ze tří příčin, které mohou vést k přesvědčivému odůvodnění zániku nebo snížení stupně dříve uznané invalidity.

[5] Proti rozsudku městského soudu brojí žalobce (dále jen „*stěžovatel*“) kasační stížností, z důvodů, které podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) soudního řádu správního (dále jen „*s. ř. s.*“). Přijatelnost kasační stížnosti spatřuje v tom, že řízení před městským soudem je zatíženo zásadním pochybením, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[6] Stěžovatel má za to, že posouzení jeho invalidity nebylo řádně odůvodněno, stejně jako změna určení rozhodující příčiny dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Dodává, že bolestivý páteřní syndrom byl vždy rozhodující příčinou jeho zhoršeného zdravotního stavu. V lékařských zprávách, dle nichž byl shledán invalidní ve III. či později v I. stupni, bylo uvedeno, že jde o trvalé postižení, jenž nevymizí. Namítá také, že se podrobil vyšetření v IKEMu. Lékařskou zprávu z tohoto vyšetření neobdržel, a proto ji nemohl označit. Měl však za to, že ji vězeňští lékaři zaslali spolu se zbylou dokumentací (která se týkala období, kdy byl stěžovatel ve výkonu trestu odnětí svobody – pozn. NSS) posudkové komisi.

[7] Dále stěžovatel uvádí, že zákon o důchodovém pojištění počítá s důvodem odnětí přiznané invalidity v případě stabilizace zdravotního stavu či adaptace na zdravotní postižení; nic z toho však PK MPSV v nynějším případě neuvedla. Tvrdí také, že závěr PK MPSV nelze považovat za úplný a přesvědčivý, jelikož neobsahuje vypořádání

pokračování

s posudkovými hledisky stanovenými ve vyhlášce o posuzování invalidity (v této souvislosti cituje příslušnou část přílohy k této vyhlášce, která se týká onemocnění dle kapitoly XIII., oddílu E, položky 1b; viz odstavec [3] tohoto rozsudku). Městskému soudu stěžovatel vytýká, že se spokojil s neúplným posudkem PK MPSV, a má za to, že pokud se posudkoví lékaři neshodli na rozhodující příčině pro snížení pracovní schopnosti stěžovatele, měl si soud vyžádat doplňující znalecký posudek a nespokojit se s pouhým konstatováním PK MPSV ohledně nadhodnocení zdravotního stavu stěžovatele.

[8] Žalovaná ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že městský soud rozhodl v souladu s posudkem PK MPSV, který dle závěrů městského soudu splňuje požadavek úplnosti, správnosti a přesvědčivosti. Souhlasí s městským soudem i v jeho závěru, že vypracování doplňujícího posudku by bylo nadbytečné, neboť zdravotní stav stěžovatele byl zjištěn dostatečně.

[9] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud přistoupit k posouzení důvodnosti kasačních námitek, musel se zabývat otázkou přijatelnosti kasační stížnosti.

[10] Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. (ve znění účinném od 1. 4. 2021) platí, že jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským (resp. městským) soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.

[11] Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, *„přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech [...] je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů“* (rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Tento právní názor, vyslovený v době, kdy byl institut přijatelnosti omezen pouze na věci mezinárodní ochrany, je plně aplikovatelný i za současné úpravy, neboť podstata tohoto institutu se nezměnila.

[12] Stěžovatel v kasační stížnosti pouze obecně uvedl, že přijatelnost kasační stížnosti spatřuje v tom, že řízení před městským soudem je zatíženo zásadním pochybením, které mohlo mít dopad do jeho hmotněprávního postavení; blíže ovšem toto tvrzení nerozvedl. Žádné takové pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku nenalezl a neshledal ani jiný důvod přijatelnosti kasační stížnosti, k němuž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. V řízení nebyla nastolena žádná právní otázka, k níž by se musel vyjádřit v zájmu sjednocování judikatury, najevo nevyšla ani žádná jiná skutečnost, která by svým významem podstatně přesahovala zájmy stěžovatele.

[13] K namítané neúplnosti a nepřesvědčivosti posudku PK MPSV, tedy stěžejní námitce uplatněné v kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud předně uvádí, že dle jeho ustálené judikatury je posouzení zdravotního stavu, potažmo invalidity, otázkou odbornou, medicínskou, k níž soud nemá potřebné odborné znalosti; soud proto musí vycházet

z odborných závěrů a nemůže si učinit o této otázce posudek sám (srov. například rozsudek ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, č. 511/2005 Sb. NSS). Pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost fyzických osob Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tím účelem podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, zřizuje jako své orgány posudkové komise (srov. rozsudek ze dne 30. 1. 2004, č. j. 5 Ads 34/2003 - 82, č. 526/2005 Sb. NSS). V jimi vypracovaných posudcích se pak hodnotí nejenom celkový zdravotní stav a dochované pracovní schopnosti pojištěnce, ale formulují se v něm i posudkové závěry o invaliditě, jejím vzniku, zániku či dalším trvání. Tento posudek je tedy v přezkumném soudním řízení stěžejním důkazem, na nějž je soud při nedostatku vlastní odborné erudice odkázán; proto je zapotřebí klást zvýšený důraz na jeho jednoznačnost, úplnost a přesvědčivost (srov. například již zmiňovaný rozsudek č. j. 5 Ads 34/2003 - 82). Předložený posudek pak soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad uvedených v § 77 odst. 2 s. ř. s., avšak s ohledem na jeho mimořádný význam v daném typu řízení bývá důkazem rozhodujícím, nevzbuzuje-li z hlediska své komplexnosti a přesvědčivosti žádných pochyb, a nejsou-li současně známy ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, které by hodnotu posudku mohly zpochybnit (srov. například již odkazovaný rozsudek NSS č. j. 4 Ads 13/2003 - 54).

[14] Posudek, který se zpracovává v řízení o žalobě proti rozhodnutí o nepřiznání invalidního důchodu, lze považovat za úplný a přesvědčivý jen v případě, že se v něm posudková komise vypořádá se všemi rozhodnými skutečnostmi, přihlédne k potížím udávaným žadatelem a tyto posudkové závěry jednoznačně a konkrétně zdůvodní. Případné chybějící či nepřesně formulované náležitosti posudku, které způsobují jeho nepřesvědčivost nebo neúplnost, přitom nemůže soud nahradit vlastní úvahou (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2003, č. j. 5 Ads 22/2003 - 48).

[15] Z odůvodnění napadeného rozsudku (viz zejména odst. 26 a 27) je zřejmé, že se městský soud výše zmíněnými atributy posudku PK MPSV zabýval v intencích shora zmiňovaných požadavků judikatury a na tomto základě srozumitelně vyložil, proč považuje posudek za úplný a přesvědčivý. Stejně tak je patrné, že městský soud považoval za dostatečně odůvodněný závěr PK MPSV ohledně dřívějšího významného nadhodnocení invalidity stěžovatele – shledal tzv. posudkový omyl (viz zejména odst. 22 napadeného rozsudku) - a odkázal na relevantní judikaturu, dle níž je právě posudkový omyl jednou z uznávaných příčin, které mohou vést k přesvědčivému odůvodnění zániku dříve uznané invalidity (srov. již zmiňovaný rozsudek NSS č. j. 4 Ads 19/2003 - 48). Dané kasační námitky týkající se neúplnosti posudku PK MPSV a nesprávně zjištěného zdravotního stavu stěžovatele proto nezakládají přijatelnost kasační stížnosti.

[16] Konečně i otázku nadbytečnosti zpracování doplňujícího znaleckého posudku vypořádal městský soud v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu (srov. např. rozsudek ze dne 19. 4. 2012, č. j. 4 Ads 50/2012 - 22), upozornil-li v odst. 26 odůvodnění svého rozsudku na to, že jej není třeba, neboť významné nedostatky v posudku PK MPSV nenalezl a považoval jej za úplný, celistvý a přesvědčivý. Z tohoto důvodu měl za to, že zdravotní stav stěžovatele byl zjištěn dostatečně, a proto posudek PK MPSV mohl být stěžejním důkazem pro posuzování důvodnosti žaloby.

pokračování

[17] Lze tedy uzavřít, že ustálená a vnitřně jednotná judikatura tohoto soudu poskytuje dostatečnou odpověď na námitky obsažené v kasační stížnosti; městský soud se přitom v napadeném rozsudku od této judikatury neodchýlil a nedopustil se ani procesního pochybení, které by mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele. Kasační stížnost tedy svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele a Nejvyšší správní soud jí proto v souladu s ustanovením § 104a odst. 1 s. ř. s. pro nepřijatelnost odmítl.

[18] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. (srov. usnesení rozšířeného senátu tohoto soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 - 33, část III. 4; č. 4170/2021 Sb. NSS). Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná sice měla ve věci plný úspěch, náhrada nákladů řízení jí však v tomto typu řízení přiznána být nemohla. Nejvyšší správní soud proto nepřiznal náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti žádnému z účastníků.

[19] Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 8. 6. 2020, č. j. 16 Ad 16/2020 - 8, byla stěžovateli ustanovena zástupkyně, advokátka JUDr. Anita Pešulová. Dle § 35 odst. 10 *in fine* s. ř. s. platí, že zástupce ustanovený v řízení před krajským (resp. městským) soudem, je-li jím advokát, zastupuje navrhovatele i v řízení o kasační stížnosti. Zástupkyni, která byla stěžovateli ustanovena soudem, náleží mimosmluvní odměna a hotové výdaje, které v tomto případě hradí stát (§ 35 odst. 10 věta první, část věty za středníkem s. ř. s.). Odměna za zastupování advokátkou v řízení o kasační stížnosti byla určena podle § 11 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 7 a § 9 odst. 2 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb. (advokátní tarif), a to za jeden úkon právní služby poskytnuté stěžovateli v řízení o kasační stížnosti (písemné podání - kasační stížnost). Odměna činí 1 000 Kč a režijní paušál činí 300 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Jelikož advokátka je plátcem DPH, podle § 35 odst. 10 věty druhé s. ř. s. se odměna zvyšuje o částku odpovídající této dani, která činí 21 % z částky 1 300 Kč, tj. 273 Kč. Ustanovené zástupkyni stěžovatele tedy náleží odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v řízení o kasační stížnosti v celkové výši 1 573 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 15. února 2024

JUDr. Tomáš Rychlý
předseda senátu